

Patvirtinta Lietuvos istorijos instituto
direktoriaus 2018.03.14 įsakymu Nr. B-20

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

2017 M. VEIKLOS ATASKAITA

2018 03 01

Vilnius

Turinys:

Įvadas.....	2
Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika	4
Instituto struktūra	6
Moksliniai tyrimai	6
Tarptautiškumas	12
Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese	19
Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje	20
Darbuotojų mobilumas	21
Mokslo infrastruktūra	22
Finansinė Instituto būklė 2017 m.	24
Pabaiga	25
Priedas. Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2017 metais	27

Įvadas

2017-ieji Lietuvos istorijos instituto gyvenime buvo pažymėti tiek struktūrinių pokyčių mokslo institucijų sistemoje iniciatyvomis, tiek realiai įgyvendintomis pertvarkomis mokslo organizavimo ir finansavimo srityse. Kartu su plačiai nuskambėjusia universitetų reforma, Švietimo ir mokslo ministerija, įgyvendindama Vyriausybės programą ir realizuodama programos įgyvendinimo priemonių planą, ėmė rengti mokslo institutų sistemos pertvarkos planą. Dar metų pirmoje pusėje pradėta sudarinėti darbo grupę šiam planui parengti, tačiau tik 2017 m. lapkričio mėnesio 10 d. Ministro pirmininko potvarkiu Nr. 213 „Dėl darbo grupės pasiūlymams dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos kokybės gerinimo parengti sudarymo“ ji patvirtinta. Potvarkis nurodė grupei pasiūlymus „dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų veiklos kokybės gerinimo“ pateikti iki 2018 m. sausio 31 d. Iš tiesų po apgaulingu teiginiu apie kokybės gerinimą grupės pavadinime slypi tikrasis grupės uždavinys – parengti pasiūlymus dėl valstybinių mokslinių tyrimų institutų sistemos pertvarkos (dėl institutų jungimo, jų žinybinės priklausomybės keitimo). Instituto direktorius dr. Rimantas Miknys ir Mokslo tarybos pirmininkas dr. Artūras Dubonis 2017 m. gruodžio 7 d. dalyvavo ŠMM organizuotame institutų atstovų susitikime su šia grupe, kurio metu buvo pristatyti grupės nariai, apsikeista nuomonėmis dėl grupei keliamų uždavinių. Šiame susitikime ŠMM viceministro G. Viliūno duotas pažadas, kad Darbo grupė kalbės su institucijomis ir kiekvieną atvejį nagrinės konkrečiai, diskutuos, nebuvo įvykdytas. 2018 m. bus galutinių politinių sprendimų dėl valstybinių mokslo tyrimų institutų pertvarkos metai.

Atstovaujant humanitarinių institutų, kartu su kitomis mokslo ir studijų institucijomis įgyvendinančių Lituanistikos prioritetą, interesus 2017 metais Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto iniciatyva humanitarinių institutų atstovai dalyvavo rengiant „Lietuvos Respublikos lituanistikos įstatymo“ projektą. Įstatymas turėjo įteisinti keturis humanitarinius institutus, kaip pagrindinius lituanistinių tyrimų centrus. Taip pat projektas numatė, kad valstybiniai lituanistiniai mokslinių tyrimų institutai lituanistikos prioriteto įgyvendinimui sudaro koordinavimo tarybą, kurios veiklos reglamentą tvirtina bendru sutarimu. Pirmuosius svarstymus Komitete šis projektas praėjo, tačiau frakcijų posėdžiuose po kritinių įvertinimų jis buvo atmetas.

2017 m. rugpjūčio 29 d. įvyko lituanistinių institutų vadovų susitikimas su Ministru Pirmininku Sauliumi Skverneliu, kuriame buvo pristatyti institutų veiklos ypatumai, svarstyti perspektyvų klausimai. Ministras Pirmininkas buvo pasiūlęs tuos pačius klausimus plačiau ir giliau aptarti specialiaame Vyriausybės posėdyje rugsėjo mėnesį. Šiam posėdžiui institutai paruošė specialų prisistatymą, tačiau toks posėdis neįvyko.

Humanitarinių institutų direktoriai rugsėjo 4 d. reaguodami į tai, kad Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo Nr. I-430 4, 14 ir 15 straipsnių bei Lietuvos Respublikos mokslo ir

studijų įstatymo Nr. XI-242 74 straipsnio pakeitimo įstatymuose numatoma valstybinius mokslinių tyrimų institutus išbraukti iš valstybės biudžeto asignavimų valdytojų sąrašų, specialiu raštu „Dėl valstybinių mokslinių lituanistikos institutų statuso pakeitimų“ kreipėsi į Vyriausybę. Kaip dabar jau aišku, planuoti pakeitimai nebuvo įgyvendinti. Tačiau toliau yra realizuojamas Vyriausybės sumanymas centralizuoti biudžetinių įstaigų bendrąsias funkcijas. Planuojama, kad centralizuotai gali būti atliekami dokumentų valdymas, viešieji pirkimai, kompiuterinių darbo vietų priežiūra, turto valdymas ir ūkio priežiūra, teisinės paslaugos. Akivaizdu, kad šių funkcijų centralizavimas nepaprastai apsunkintų ne tik Instituto administracijos, bet ir kiekvieno mokslininko darbą, ypač įgyvendinamų projektų vadybą.

Pertvarkos palietė ir mokslo finansavimo bei mokslo institucijų veiklos vertinimo sritis. 2017 m. kovo 1 d. priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo pakeitė mokslo ir studijų institucijų darbų vertinimo ir finansavimo tvarką. Nutarimas nustatė, kad Lietuvos mokslo taryba dabar jau atliks kasmetinį formalųjį (kiekybinį) darbų vertinimą, o kokybinis institucijų veiklos vertinimas paliktas palyginamajam ekspertiniam mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros vertinimui, atliekamam kas penkeri metai užsienio ekspertų. 2017 m. LMT atliko 2015–2016 m. institucijų produkcijos formalųjį ir vis dar kokybinį (!) vertinimą, o 2018 m. atliks 2017 m. produkcijos formalųjį vertinimą ir kartu tais metais organizuojamas palyginamasis ekspertinis 2013–2017 m. mokslinės veiklos vertinimas. Atsižvelgiant į trijų metų kiekybinio ir penkerių metų pastarojo kokybinio vertinimo rezultatus bus formuojamas kiekvienų metų Instituto biudžetas. Ekspertinis vertinimas lems 60 proc., o formalusis vertinimas 40 proc. mokslui tenkančių lėšų. Formuojant Institucijų biudžetus pagal formaliojo vertinimo rezultatus, bus atsižvelgiama ne tik į publikacijų skaičių, bet ir į įgyvendinant projektus bei užsakymus gautas lėšas. Taigi būsimieji Instituto biudžetai tiesiogiai priklausys ne tik nuo publikacijų skaičiaus, jų mokslinio lygio (ekspertinio vertinimo metu bus vertinamos paskelbtos publikacijos populiariausiomis užsienio kalbomis), bet ir projektinį finansavimą bei valstybės, savivaldos institucijų ir verslo užsakymus, ir didžiausia dalimi – nuo ekspertinio Instituto vertinimo, atliekamo pagal visą kompleksą rodiklių.

2017 metais prasidėjo ryškesni poslinkiai mokslininkų atlyginimų srityje. Atsiliepdami į mokslininkų bendruomenės bei mokslo ir studijų institucijų vadovų reikalavimus, Lietuvos Respublikos Seimas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Švietimo ir mokslo ministerija ėmėsi kai kurių žingsnių gerinant materialinę mokslininkų padėtį. 2017 m. pradžioje ŠMM informavo, (Viceministro Giedriaus Viliūno raštas „Dėl mažiausiai uždirbančių mokslininkų atlyginimų pakėlimo“ (2017 – 01 – 05 NR.SR – 56), kad rengiamas mokslo ir studijų įstatymo 1 ir 2 straipsnių pakeitimų įstatymas, kuriuo siekiama nustatyti mokslininkų ir tyrėjų atlyginimus įstatymo lygiu bei

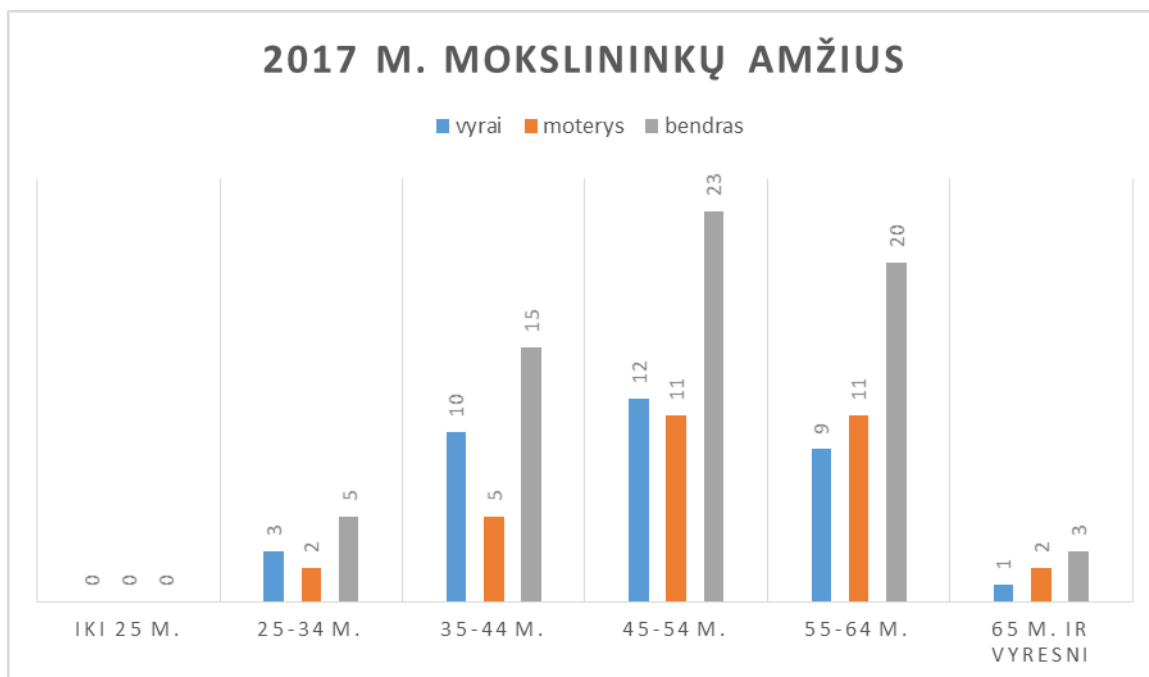
padidinti žemutinius koeficientus, bei siūloma nelaukiant įstatymo įsigaliojimo padidinti mažiausiai uždirbančių mokslininkų atlyginimus. Šiam atlyginimų pakėlimui 2017 m. institucijų biudžetuose buvo numatytos lėšos. Instituto administracija, atsiliepdamą į Ministerijos raštą, nuo 2017 m. vasario 1 d. padidino visų mokslininkų ir tyrėjų atlyginimus vidutiniškai dviem koeficientais. Remiantis 2017 m. birželio 8 d. „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 12 straipsnio pakeitimo ir įstatymo papildymo 72¹ straipsniu“ įstatymu Nr. XIII-422 bei naujuoju darbo kodeksu, visų Instituto darbuotojų koeficientai buvo pertvarkyti pagal naujus reikalavimus. Tų pačių metų gruodžio 21 d. „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 72¹ straipsnio pakeitimo įstatymu“ Nr. XIII-969 mokslininkų ir tyrėjų pareiginės algos koeficientai vėl padidinti, pakeliant tiek apatinę, tiek viršutinę koeficientų „žirklių“ ribas. Remiantis šiuo įstatymu 2018 m. pradžioje buvo peržiūrėti mokslininkų ir tyrėjų atlyginimai, jie padidinti taip, kad atitiktų nustatytus koeficientus, išsaugant atlyginimų „žirkles“ pagal mokslinį aktyvumą ir mokslinių publikacijų lygį. Taigi 2017 m. po daugelio metų stagnacijos pradėtas valstybiniu lygiu spręsti mokslininkų atlyginimų klausimas.

Instituto veiklos kontekste, prisimintinas ir visai istorikų bendruomenei svarbiausias 2017 metų akademinis renginys – IV Lietuvos istorikų suvažiavimas, kurio tema buvo „Vasario 16-osios Lietuva: pirmtakai ir paveldėtojai“, vykęs rugsėjo 14–16 d. Kaune. Jį kartu su Lietuvos nacionaliniu istorikų komitetu, VDU bei VU rengė ir Lietuvos istorijos institutas. Daugumas mūsų Kolegų buvo sekcijų organizatoriais, pranešėjais, aktyviais diskusijų dalyviais. Šis renginys svarbus kaip Lietuvos istorikų tarpinstitucinio bendradarbiavimo bei diskusijų platforma, leidžianti geriau suvokti šiandienines istorijos mokslo tendencijas. Suvažiavimui parinkta tema buvo skirta mūsų visuomenės ir valstybės aktualijai – atstatyto Lietuvos valstybingumo šimtmečiui, todėl dalis sekcijų temų ar diskusijų buvo skirta valstybingumo atkūrimo, nepriklausomos valstybės ar tos valstybės istorinės atminties temai. Būtent pastarosios temos labiausiai patraukė visuomenės dėmesį. Apskritai suvažiavimas dar kartą paliudijo istorikų bendruomenės sutelktumą.

Instituto mokslinio ir techninio personalo charakteristika

2017 m. gruodžio 31 d. Lietuvos istorijos institute dirbo 103 darbuotojai (104 etatai), iš jų 61 mokslininkas (60,5 etato), 2 kiti tyrėjai (2 etatai), 30 MTEP darbuotojų (32 etatai), 10 aptarnaujančio personalo (9,5 etato). 2017 m. Institute darbą baigė du mokslininkai (išėjo į pensiją) ir trys MTEP darbuotojai, priimtas jaunas mokslininkas į Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos skyrių. 2017 m. nuo gruodžio 1 d. laimėję konkursus podoktorantūros stažuotes pradėjo dr. Andrej Ryčkov ir dr. Adam Stankevič.

Didesnių poslinkių mokslininkų amžiaus struktūroje per metus neįvyko. 2017 m. pabaigos duomenimis, išliko nepakitusi 25–44 m. amžiaus grupė, bet nežymiai padidėjo daugiau nei 45 m. amžiaus grupė. Vidutinis mokslininkų amžius yra 48,6 metai, jis didėja, tačiau nežymiai. Apskritai instituto mokslininkų sudėtis pagal amžiaus struktūrą yra gana gera, daugumą sudaro 35–54 m. amžiaus mokslininkai. Moterų mokslininkų amžiaus vidurkis 2017 m. buvo 49 m., o vyrų – 48 m., ir pastaraisiais metais išlieka palyginti stabilus.

Pastaruoju metu ypač suaktualintu ir administraciniu imperatyvu tapusiu lyčių lygybės aspektu, Instituto mokslininkų kolektyvas taip pat gana gerai subalansuotas: moterų tarp visų mokslininkų sudaro 42,6 proc., taigi jų dalis nežymiai padidėjo, lyginant su 2016 m. ir beveik pasiekė 2015 m. lygį, kai jos sudarė 43 proc. Iš bendro darbuotojų skaičiaus moterų yra 49, vyrų – 54, taigi ir visos institucijos mastu abiejų lyčių skaičius skiriasi nedaug. Tik doktorančių yra daugiau – 15, o doktorantų vyrų – tik 10. Vertinant moterų galimybes užimti vadovaujančius bei renkamus postus Institute, galima pastebėti, kad moterų sudaro beveik pusę administracijos personalo (iš 7 asmenų – trys) bei programų vadovų (iš 9 vadovų – 4 moterų), jos vyrauja Konkursų ir atestacijos komisijoje (4 nariai iš septynių), tačiau vyrų yra daugiau Instituto mokslo taryboje (iš 15 narių tik 4 moterų), Etikos komitete (iš 7 narių 2 moterų), mažumą moterų sudaro ir tarp skyrių vedėjų (dvi iš septynių). Taigi valdymo ir sprendimų priėmimo institucijose dominuoja vyrai, kurių yra 33, tuo tarpu moterų – 19. Tokiu būdu, sekant Švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. V-1265 patvirtintomis Rekomendacijomis lygioms

vyrų ir moterų galimybėms Lietuvos mokslo ir studijų institucijose užtikrinti, Institute reikėtų stengtis, kad daugiau moterų patektų į valdymo organus ar postus. Ypač atkreiptinas dėmesys į Instituto leidžiamų žurnalų redakcinių kolegijų sudėtį. Tik vienas *Archivum Lithuanicum* turi lyčių požiūriu subalansuotą redakcinę kolegiją, kituose gi aiškiai dominuoja vyrai. Beveik nėra atotrūkio tarp vyrų ir moterų gaunamo vidutinio darbo užmokesčio. Preliminariais skaičiavimais 2017 m. pabaigoje vidutinis mokslininkų ir tyrėjų moterų darbo užmokestis buvo 794,98 Eurai, vyrų – 800,81 Eurai. Apskritai vertinant situaciją lyčių lygybės požiūriu galima konstatuoti, kad padėtis yra gana gera, nors taisytinų dalykų esama ir ateityje formuojant įvairius komitetus būtina atkreipti dėmesį ne tik į kandidatų kompetenciją, bet ir vertinti galimą sudėtį lyčių lygybės požiūriu, ypač esant vienodoms kompetencijoms.

Instituto struktūra

2017 m. Instituto struktūra nesikeitė, toliau veikė 7 mokslo skyriai bei 4 kiti aptarnaujantys padaliniai:

Archeografijos skyrius (vedėjas dr. A. Dubonis)

Archeologijos skyrius (vedėjas dr. L. Kurila)

LDK istorijos skyrius (vedėja dr. R. Šmigelskytė-Stukienė)

XIX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. V. Pugačiauskas)

XX a. istorijos skyrius (vedėjas dr. S. Grybkauskas)

Miestų tyrimo skyrius (vedėjas S. Sarcevičius)

Etnologijos ir antropologijos skyrius (vedėja dr. V. Savoniakaitė)

Kiti Instituto padaliniai:

Biblioteka (vedėja U. Baronienė)

Buhalterija (vyr. buhalterė M. Maskaliūnienė)

Leidybinė grupė (vadovas M. Maskoliūnas)

Ūkio dalis (direktoriaus pavaduotojas K. Vilkevičius)

Moksliniai tyrimai

2017 m., mokslinė veikla buvo organizuota pagal patvirtintas Instituto mokslo veiklos kryptis, įtvirtintas Instituto įstatuose. *Fundamentinių mokslų srityje*: 1. Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios (istorija, istoriografija, pagalbiniai istorijos mokslai ir kt.). 2. Lietuvos archeologija, proistorės tyrimai. 3. Lietuvos etnologija: etnologiniai ir antropologiniai tyrimai.

Taikomųjų mokslų srityje: Lietuvos istorijos šaltinių (Lietuvos Metrikos ir kitų) tyrimas ir skelbimas. *Mokslo taikomosios veiklos srityje:* Lietuvos miestų atsiradimas ir raida (istorija ir archeologija).

Programos, projektai. Įgyvendindamas savo tikslus – vykdyti ilgalaikius mokslinius fundamentinius ir taikomuosius Lietuvos valstybės, visuomenės ir lietuvių tautos priešistorės, istorijos, Lietuvos etninės kultūros tyrimus – Institutas mokslinę veiklą organizavo per mokslines programas. 2017 m. buvo pradėtos įgyvendinti penkios naujos ilgalaikės MTEP programos ir trys naujos institucinės programos bei tęsiama viena institucinė programa. Taigi didžioji dalis tyrėjų pradėjo naują tyrimų etapą. Gerokai vėluojant, nes tik 2017 m. balandžio 24 d. įsakymu Nr. V-273 „Dėl ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros 2017–2021 metų programų patvirtinimo“ švietimo ir mokslo ministrė patvirtino naujas ilgalaikes 2017–2021 m. MTEP programas, tarp kurių buvo ir keturios Instituto programos, bei viena bendra LII ir Lietuvos kultūros tyrimų instituto programa:

1. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: valdžia, luomas, individas (XIV–XVIII a. istorijos slinkty) (vadovė – dr. Ramunė Šmigelskytė Stukienė);
2. Lietuvos Metrikos ir kitų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorijos šaltinių tyrimas (vadovas – dr. Artūras Dubonis);
3. Tūkstantmečiai iki valstybės. Priešistorinių bendruomenių daugiasluoksniai tyrimai (vadovas – dr. Laurynas Kurila);
4. Vėluojanti tauta – 2: Lietuvių modernizacijos problemos (vadovas – dr. Česlovas Laurinavičius);
5. XIX amžiaus sociokultūrinis laukas: visuomenės grupės, asmenybės, institucijos (vadovė – habil. dr. Tamara Bairašauskaitė) – bendra LII ir LKTI programa.

2017 m. vasario 8 d. Instituto mokslo taryba patvirtino tris naujas institucines programas:

6. Etniškumo ir nacionalumo pažinimas (vadovė dr. Vida Savoniakaitė), 2017–2021 m;
7. Laisvalaikis, šventės ir ritualai Vilniaus apylinkėse. Socialiniai ir kultūriniai aspektai (vadovas dr. Žilvytis Šaknys), 2017–2021;
8. Vilniaus istorija. Sintezė (vadovas dr. Gintautas Sliesoriūnas), 2017–2021.

Toliau tęsiama pagalbinių istorijos mokslo disciplinų programa

9. Pagalbiniai istorijos mokslai. (vadovė dr. Rūta Čapaitė), 2014–2019 m.

2017-ieji buvo pirmieji aštuonių iš devynių Instituto vykdomų programų įgyvendinimo metai, skirti daugiausia susipažinimui su temos istoriografija ir medžiagos rinkimui, todėl publikuoti programų rezultatai dar nėra gausūs, tačiau programų dalyvių tyrimai išsibėgėja, aktyviai buvo dalyvaujama nacionalinėse ir tarptautinėse konferencijose, vykdoma mokslo žinių sklaida.

Praėjusiais metais, kaip ir ankstesniais Institutas, kiek leido finansinės galimybės, finansavo ilgalaikes ir institucines programas vykdančių mokslininkų vizitus į užsienio archyvus, tarptautines konferencijas, organizavo straipsnių į užsienio leidinius ir pranešimų vertimus į užsienio kalbas, finansiškai prisidėjo prie kai kurių konferencijų organizavimo. Instituto resursai neleidžia patenkinti visus ir visų poreikius. Mokslininkų galimybės išvykti mokslinių tyrimų tikslais susiaurėjo Švietimo mainų paramos fondui nebefinansuojant išvykų. Tačiau 2017 m. išvykų finansavimą atnaujino Lietuvos mokslo taryba ir konkursą trumpalaikiai išvykai laimėjo 9 Instituto mokslininkai. Tais metais Lietuvos mokslo taryba organizavo ir 2018 m. trumpalaikių ir ilgalaikių išvykų (stažuočių) konkursą, kuriam buvo pateikta 12 paraiškų finansuoti 6 trumpalaikes išvykas ir 6 stažuotes. Rezultatai kol kas nežinomi, bet tikėtina, kad bent dalis paraiškų, o tuo pačiu ir poreikių, bus patenkinta. Tačiau tiek 2017 m. situacija, tiek 2018 m. surinkti poreikiai liudija, kad trumpalaikių išvykų ir stažuočių poreikis yra žymiai didesnis, nei gali patenkinti LMT, juolab kad teikiant paraiškas trumpalaikiams vizitams labai iš anksto, kai dar negauti patvirtinimai, kad pranešimas priimtas, mažina galimybes laimėti ir gauti paramą išvykai.

Instituto vykdomos ilgalaikės ir institucinės programos buvo finansuojamos Institutui skiriamų biudžeto asignavimų lėšomis. Kita dalis tyrimų, dalis konferencijų bei vienkartinį ir tęstinių leidinių leidyba kaip ir ankstesniais metais finansuota konkursinio finansavimo būdu.

2017 metais Institute buvo įgyvendinama 20 mokslo tiriamųjų ir sklaidos projektų. Tai yra mažiau nei 2016 metais, apskritai pastaruosius trejus metus projektų skaičius nuosekliai mažėjo (palyginimui, 2016 m. – 27, 2015 m. – 37, 2014 m. – 55, 2013 m. – 42, 2012 m. – 55, 2011 m. – 42). Tokio mažėjimo priežastys jau buvo aptartos 2016 m. ataskaitoje, 2017-ieji metai jas tik patvirtino. Mokslo tiriamiesiems projektams LMT 2017 m. skelbė du kvietimus: „Visuotinės dotacijos“, kuriam Instituto mokslininkai pateikė tris paraiškas (viena nepraėjo administracinės patiktos, o likusios dvi nelaimėjo), ir bendros Lietuvos-Lenkijos programos „DAINA“ pirmą kvietimą, kuriam pateikti 3 bendri su Lenkijos partneriais projektai. Rezultatai kol kas nežinomi. Lituaniškos plėtos programa paskelbė kvietimą tik sklaidos projektams, bet ne mokslo tiriamiesiems. Instituto mokslininkai pateikė 12 paraiškų, 6 leidiniai gavo finansavimą 2018 metams. Visų programų kvietimai pasidarė retesni, ne kasmet, kaip buvo anksčiau, bet kas vieneri – dveji metai. Mokslininkų grupių kvietimas buvo tik 2016 m. gruodį, o prieš tai – 2014 m. lapkričio mėn. „Modernybės Lietuvoje“ pirmas ir vienintelis kvietimas – 2016 m. rugsėjo mėnesį.

Lituanistikos plėtros kvietimai mokslo tiriamiesiems ir sklaidos projektams 2016 m. balandį ir 2015 m. lapkritį. 2017 m. pagrindinių humanitaroms aktualių programų kvietimų apskritai nebuvo, o buvę kvietimai – iš esmės specifinių siaurų programų. Taigi situacija nuo tų metų, kai pagrindinių programų kvietimai būdavo vieną – du kartus kiekvienais metais – yra radikaliai pasikeitusi. Tai reiškia, kad moksliniams tyrimams skiriamos lėšos taip pat iš esmės yra sumažėjusios. Tačiau institucijų vertinimuose per projektus gautų lėšų svoris liko toks ir mažinamu biudžetu institucijos baudžiamos už tai, kad įgyvendina mažiau projektų.

Tarp minėtų Instituto 2017 m. įgyvendinamų 20 projektų vienas buvo ES lėšomis finansuotas „Horizontas 2020“ projektas „Kultūrinė opozicija: bandant suprasti pasipriešinimo buvusiose socialistinėse valstybėse kultūrinį paveldą (Drąsa)“, kuriame Institutas yra Baltijos šalių koordinatorius. Vienas projektas įgyvendinamas iš Atviros partnerystės projektų. Buvo tęsiami 2 mokslininkų grupių projektai ir 12 Valstybinės lituanistinių tyrimų ir sklaidos 2016–2024 metų programos I ir II kvietimų projektų, tarp pastarųjų 5 sklaidos projektai, skirti žurnalų leidybai. 2017 m. pradėtas įgyvendinti Lietuvos – Japonijos programos projektas, du „Modernybės Lietuvoje“ projektai bei 1 Kultūros rėmimo fondo finansuojamas projektas. Iš visų projektų 15 buvo mokslo tiriamieji ir 5 sklaidos projektai.

Projektuose dirbo 22 Instituto mokslininkai (36 proc. visų mokslininkų), mokslo tiriamuosiuose projektuose buvo įdarbinti 8 ne Instituto darbuotojai.

Mažesnis Institute įgyvendinamų projektų skaičius lėmė mažesnį Instituto biudžetą. 2017 m. projektinis finansavimas sudarė 486,7 tūkst. Eurų ir buvo vos didesnis, nei 2016 m. – 436,9 tūkst. ir sudarė 23,3 proc. viso Instituto biudžeto. Mažėjant projektų skaičiui, nuo 2015 m. prasidėjęs projektinio finansavimo dalies Instituto biudžete mažėjimas, tiek absoliučiais, tiek santykiniais skaičiais, tęsėsi (2014 m. projektinis finansavimas sudarė 56 proc. Instituto biudžeto (1338,1 tūkst. Eurų), 2015 m. – 31,66 proc. (531,4 tūkst. Eurų); 2016 m. – 24,65 proc. (436,9 tūkst. Eurų). Tai neabejotinai artimiausiais metais turės įtakos biudžetiniam Instituto finansavimui, taip pat ir atlyginimams skirtai daliai.

Mokslinės publikacijos. Tai, kad LMT neskelbė Lituanistikos plėtros programos kvietimo ar tikslinio sklaidos kvietimo finansuoti leidybą 2017 m., (paskutinis toks kvietimas buvo 2016 m. gegužę ir skirtas tik 2016 m. leidybai), skaudžiai paveikė Instituto rezultatus, ypač kalbant apie stambias publikacijas, taip pat tęstinius leidinius, kuriuose būdavo publikuojama dalis parengtų straipsnių. Rezultatams, tikėtina, įtakos turėjo ir tai, kad 2017 m. tik pradėtos įgyvendinti beveik visos naujos Instituto programos, nauji tyrimai tik prasidėjo ir gausių rezultatų sunku tikėtis. Visa tai lėmė, kad publikacijų požiūriu 2017 m. rezultatai yra blogesni, nei buvo ankstesniais metais.

2016 metais paskelbta 14 Instituto mokslininkų parengtų didelių publikacijų (2016 – 19, 2015 – 26; 2014 – 20; 2013 m. – 17, 2012 – 27, 2011 m. – 23), t. y. monografijų, šaltinių publikacijų bei informacinių leidinių (publikacijų sąrašas pridedamas). Kaip ir kasmet išleisti Instituto moksliniai žurnalai – *Lietuvos istorijos metraštis* (du numeriai), *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Lietuvos archeologija*, *Archivum Lithuanicum*, išleistas eilinis *Lietuvos istorijos bibliografijos* tomas (sudarė I. Tumelytė) bei 1 disertacijų tezės. Detalizuojant, tarp minėtų stambių publikacijų yra 4 monografijos ir 2 monografijų vertimai, 7 šaltinių publikacijos, 1 informacinis leidinys.

Dvi monografijas, kuriose apibendrinti ilgalaikėse programose atlikti tyrimai, nesant LMT finansavimo 2017 metams, Institutas išleido savo lėšomis. Tai Dangiro Mačiulio *Tautinė mokykla: žvilgsnis į tautininkų švietimo politiką* ir Vlodo Sirutavičiaus *Lietuviai ir lenkai, Lietuva ir Lenkija 1988 – 1994 metais*. Dalį savo monografijos *Mirties nugalėti nepavyko: Biržų ir Dubingių kunigaikščių Radvilų biologinė istorija (XV a. pabaiga – XVII a.)* Institutui deklaravo jos autorė Raimonda Ragauskienė. Užsienyje, Routledge leidykloje išleista jauno mokslininko Mindaugo Šapokos monografija *Warfare, Loyalty and Rebellion: The Grand Duchy of Lithuania and the Great Northern War, 1709–17*. Praėjusiais metais užsienio kalbomis pasirodė ir trys anksčiau išleistos monografijos. Tai ilgametės Instituto mokslininkės prof. Ingės Lukšaitės monografijos *Reformacija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje ir Mažojoje Lietuvoje. XVI a. trečias dešimtmetis – XVII a. pirmas dešimtmetis* vertimas į vokiečių kalbą, išleistas Vokietijoje, Leipcige bei Lietuvoje išėjęs Dariaus Barono monografijos *Vilniaus pranciškonų kankiniai ir jų kultas XIV–XX a.* vertimas į italų kalbą. Taip pat paminėtinas ir 2017 m. pasirodęs Stepheno Rowello monografijos vertimas į lenkų kalbą *Pogańskie imperium. Litewska dominacja w Europie środkowo-wschodniej 1295–1345*, (vert. G. Smółka).

Kur kas geresnių rezultatų pasiekta skelbiant istorijos šaltinius, tarp kurių 4 parengti ir publikuoti įgyvendinant LMT finansuojamus projektus: Regina Laukaitytė parengė ir paskelbė Povilo Dogelio dienoraštį *Kas pergyventa: 1930–1949 metų dienoraštis*, Gediminas Rudis parengė ir publikavo Antano Pauliuko *Dienynas 1918–1941 m.* pirmą knygą, Edmundas Gimžauskas – Aleksandro Szklenniko *Dienoraštis, 1915–1918 m.* pirmą knygą, o Auksuolė Čepaitienė parengė etnologinio šaltinio publikaciją – Jono Vitarto *Rinktinių raštų* pirmą tomą. Dalis šaltinių publikacijų publikuota užsienyje. Tarp jų Tamaros Bairašauskaitės parengta Severino Römerio atsiminimų publikacija *Wspomnienia spisane w 1863 roku* bei Rimanto Miknio kartu su lenkų kolegomis parengti du tomai Mykolo Römerio dienoraščio rinkinių, taip realizuojant, be kita ko, ir mokslinių tyrimų tarptautiškumą.

Straipsnių 2017 m. taip pat paskelbta gerokai mažiau nei ankstesniais metais. Mokslo bei profesiniuose leidiniuose Instituto mokslininkai ir tyrėjai paskelbė 160 publikacijų, t.y. beveik trečdaliu mažiau, nei 2016 metais, grįžtant į 2012 m. lygį. Iš jų 30, t. y. beveik 19 proc. yra publikacijos be mokslinio aparato (tezės, anotacijos, informacijos, pratarinės, recenzijos be mokslinio aparato ir pan.), kurios vertinant Instituto veiklą nėra įskaitomos.

Tokiu būdu „įskaitinių“ publikacijų, t. y. publikacijų paskelbtų recenzuojamuose bei kituose mokslo, profesiniuose ir kultūros leidiniuose su moksliniu aparatu yra 128, t.y. 80 proc. visų publikacijų ir šiek tiek didesnė dalis, nei praėjusiais metais. Iš visų paskelbtų „įskaitinių“ publikacijų 87 paskelbtos recenzuojamuose leidiniuose, o tai sudaro 68 proc. ir yra mažiau, nei buvo 2016 m. (76,3 proc.), bet panašaus lygio, kaip ir keletą metų iki šiol. Taigi stabilus straipsnių recenzuojamuose leidiniuose skaičiaus augimo nėra ir tai išlieka viena iš pagrindinių mokslo kokybės gerinimo kryptų. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad vertinant Instituto mokslines publikacijas visada daugiausia abejonių kelia kultūros leidiniuose ir konferencijų pranešimų pagrindu sudarytuose straipsnių rinkiniuose publikuoti darbai. Nors publikavimas tokiuose leidiniuose, ypač kultūros žurnaluose, gali užtikrinti platesnę skaitytojų auditoriją ir yra svarbus mokslo sklaidai visuomenėje, vis dėlto prioritetas turėtų būti teikiamas mokslui žurnalams, užtikrinantiems „aklą“ straipsnių recenzavimą.

Kaip minėta, 2017 m. LMT atliko mokslo ir studijų institucijų 2015–2016 m. mokslo (meno) veiklos vertinimą. 2015 m. buvo labai dosnūs Institutui ir tai atsiliepė rezultatams: pagal

formaliojo vertinimo rezultatus Institutas surinko 2360,46 balus ir pagal šį rodiklį nusileido tik Vilniaus universiteto visiems humanitarams – 3130,17 balų, taip pat aukštas buvo ir ekspertinio vertinimo balas – 102,5, nusileidęs tik VU humanitarų balui (143,0). 2016 metų rezultatai buvo prastesni: formaliojo vertinimo balais (1476,09) likome trečioje vietoje po VU ir Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto, nors ekspertinio vertinimo balas liko antras po VU – 96,0, bet mažesnis nei 2015 metais. Tais metais žemas buvo vienam mokslininkui ar tyrėjui tenkančių balų skaičius, iš esmės rodantis darbo efektyvumą. Tačiau 2016 m. buvo geresni rezultatai vertinant lėšas gautas iš tarptautinių projektų ir užsakymų. Vertinant darbų kokybę pagal ekspertinio vertinimo rezultatus pastebėtina, kad istorikų darbų ekspertinis vertinimas paprastai yra aukštas ir atsilieka tik nuo VU istorikų, tačiau etnologų darbų ekspertinio vertinimo rezultatai yra gerokai prastesni ir tai kelia nerimą, nes gali neigiamai paveikti galimybes turėti etnologijos doktorantūrą. Lyginant su 2012–2014 m. vertinimo rezultatais, išaugo ne tik formaliojo vertinimo metu gauti balai (t. y. publikacijų kiekis), bet ir už ekspertinį vertinimą gauti balai, t.y. I-o lygio darbai pateikti ekspertiniam vertinimui apskritai imant 2015–2016 m. surinko aukštesnius balus. Neabejotinai prie to prisidėjo monografijų leidyba užsienio leidyklose ir straipsnių publikavimas aukšto lygio užsienio žurnaluose, nors aukštai buvo įvertintos ir kai kurios Lietuvoje paskelbtos publikacijos.

Tarptautiškumas

Tarptautiškumo plėtra yra vienas iš strateginių instituto uždavinių, kurio įgyvendinimui skiriama nemažai dėmesio. Institute mokslinių tyrimų tarptautiškumas reiškiasi įvairiomis formomis – tarptautiniai projektai, publikacijos užsienio spaudoje, bendros konferencijos ir mokslo renginiai, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose užsienyje, dalyvavimas įvairiose tarpvalstybinėse, tarptautinėse komisijose, užsienio žurnalų redakcinėse kolegijose ir pan.

2017 m. didesnių poslinkių tarptautiškumo formose neįvyko, daugiausia buvo tęsiami anksčiau pradėti darbai ir palaikomos tarptautinio bendradarbiavimo formos. 2017 m. buvo toliau įgyvendinamas Horizontas 2020 projektas „Kultūrinė opozicija: buvusių sovietinių šalių opozicijos kultūrinio paveldo suvokimas“ [Cultural Opposition: Understanding the Cultural Heritage of Dissent in the Former Socialist Countries]“, kuriam vadovauja Vengrijos MA Humanitarinių mokslų tyrimo centras, o Institutas šiame projekte yra ne tik dalyvis, bet ir Baltijos šalių koordinatorius. Taip pat pradėtas įgyvendinti bendras Lietuvos – Japonijos programos projektas „Divergencija per konvergenciją: imperializmo ir nacionalizmą santykiu Rusijos imperijos vakariniame pakraštyje (XX a. pradžioje)“.

Nuo 2012 m. Lietuvos istorijos institutas dalyvauja tarptautiniame moksliniame projekte „Kasdienybė Antrojo pasaulinio karo metais“ (projektą koordinuoja Herderio institutas Marburge (Vokietija)). LII taip pat, kaip ir ankstesniais metais, dalyvavo tarptautinio mokslinių institucijų tinklo NISE (National movements and intermediary structures in Europe (Tautiniai judėjimai ir tarpinės struktūros Europoje)) veikloje. LII mokslininkai dalyvauja Šiaurės rytų instituto (Vokietija) projekte „Pabaltijys. Vieno Europos regiono istorija“. Buvo baigtas įgyvendinti LII ir Bulgarijos Mokslų Akademijos Etnologijos ir folkloro instituto projektas (Šiuolaikinės šventės Bulgarijoje ir Lietuvoje: Nuo tradicinės kultūros iki postmodernių transformacijų) *Contemporary Festivity in Bulgaria and Lithuania – from Traditional Culture to Post-Modern Transformations* (2015–2017), kuriam vadovavo Ž. Šaknys ir E. Anastasova. 2015–2019 m. LII dalyvauja COST programos projekte "Lyginamoji konspiracijos teorijų analizė" (COST-D-16006), o 2017 m. kaip partneris dalyvavo teikiant paraišką COST programai (COST Action Proposal OC-2017-1-22498) "Nacionalizmo ir įvairovės supratimas skaitmeniniame amžiuje" (Understanding nationalism and diversity in a digital age") pagal COST Open Call OC-2017-1.

Instituto mokslininkai taip pat įsitraukė į tarptautinių projektų įgyvendinimą individualiai. D. Daukšas jau treči metai dalyvavo Rytų Suomijos universiteto (UEF) vykdomame tyrimų projekte „Inequalities of mobility: relatedness and belonging of transnational families in the Nordic migration space“ (projektą finansuoja Suomijos Akademinė. 2015 09 01–2019 08 31). O. Mastianica dalyvavo Kobės universiteto (Japonija) projekte „Formation of Modern Russian Nationalisms through Interactions with Nations of the Western Part of the Russian Empire“ (2015–2017 m., vadovas – Yoko Aoshima). R. Laukaitytė buvo tarptautinio projekto, vykdomo Gregoriana universitete Romoje (Pontificia Università Gregoriana), „*Katalikų Bažnyčia Sovietų Sąjungoje nuo 1917 metų revoliucijos iki perestroikos (La Chiesa Cattolica in Unione Sovietica dalla Rivoluzione del 1917 alla Perestrojka)*“ (vadovas prof. Jan Mikrut; 2016–2017 03) dalyvė. J. Drungilas dalyvavo įgyvendinant tarptautinį projektą „*Monumenta Magni Ducatus Lithuaniae – przygotowanie edycji unikalnych źródeł do dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego*“ (2014–2017 m., vad. habil. dr. T. Kempa, M. Koperniko universitetas, Torūnė).

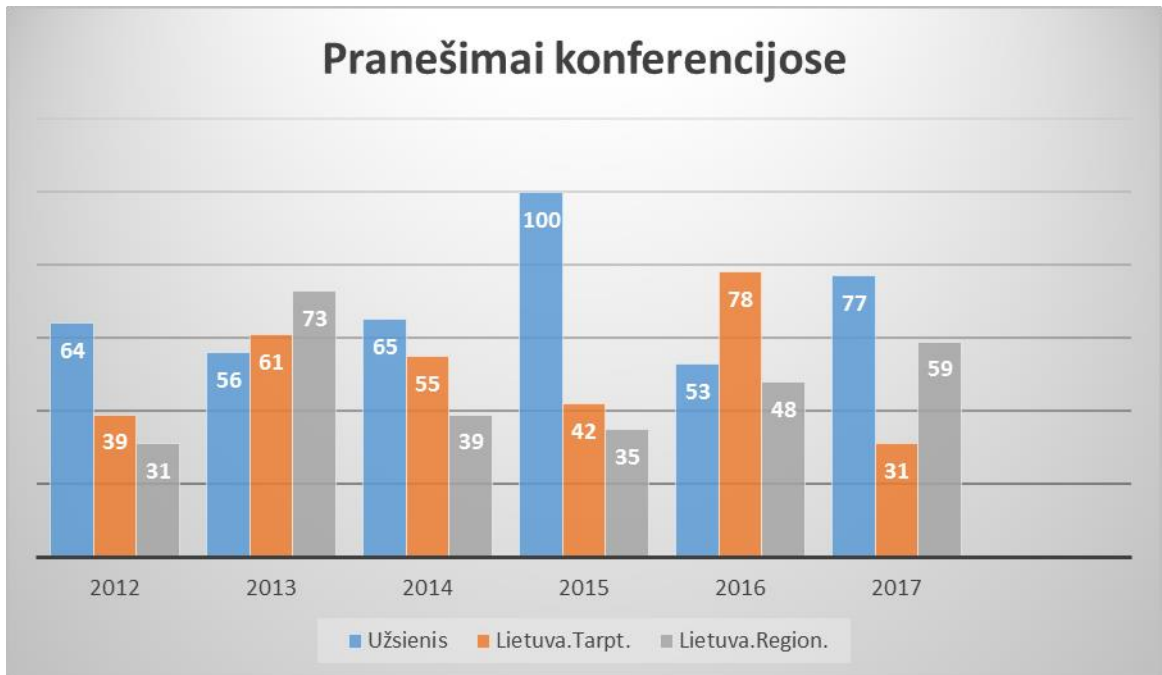
2017 m. Instituto atstovai dalyvavo Rusijos-Lietuvos istorikų komisijos ir Lietuvos-Lenkijos vadovėlių komisijų veikloje.

Sumažėjus bendram publikacijų skaičiui, mažiau jų paskelbta ir užsienio leidiniuose. Jau minėta užsienyje išleista M. Šapokos monografija, tuo tarpu straipsnių užsienio spaudoje paskelbti 52, tai yra mažiau nei 2016 m., bet daugiau nei ankstesniais metais. Publikacijos užsienyje 2017 m. sudarė 38 proc. „įskaitinių“ publikacijų ir net 40 proc. visų straipsnių recenzuojamuose leidiniuose.

Tai yra geras rodiklis humanitariniams mokslams (2016 m. –35 proc., 2015 m. buvo 27,2 proc., 2014 m. – 32 proc.), tačiau būtina siekti, kad didėtų dalis publikacijų, skelbiamų pripažintuose mokslo žurnaluose, o ne tik kaimyninių šalių leidiniuose, nors ir šios publikacijos yra svarbios pristatant Lietuvos istorikų, archeologų bei etnologų pasiekimus ir poziciją. 2017 metais, kaip ir ankstesniais, Instituto mokslininkai, pirmiausia – archeologai, paskelbė straipsnių ir leidiniuose su citavimo indeksu (Clarivate Analytics, SCOPUS), tai G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė, V. Petronis, G. Piličiauskas, A. Simniškytė.

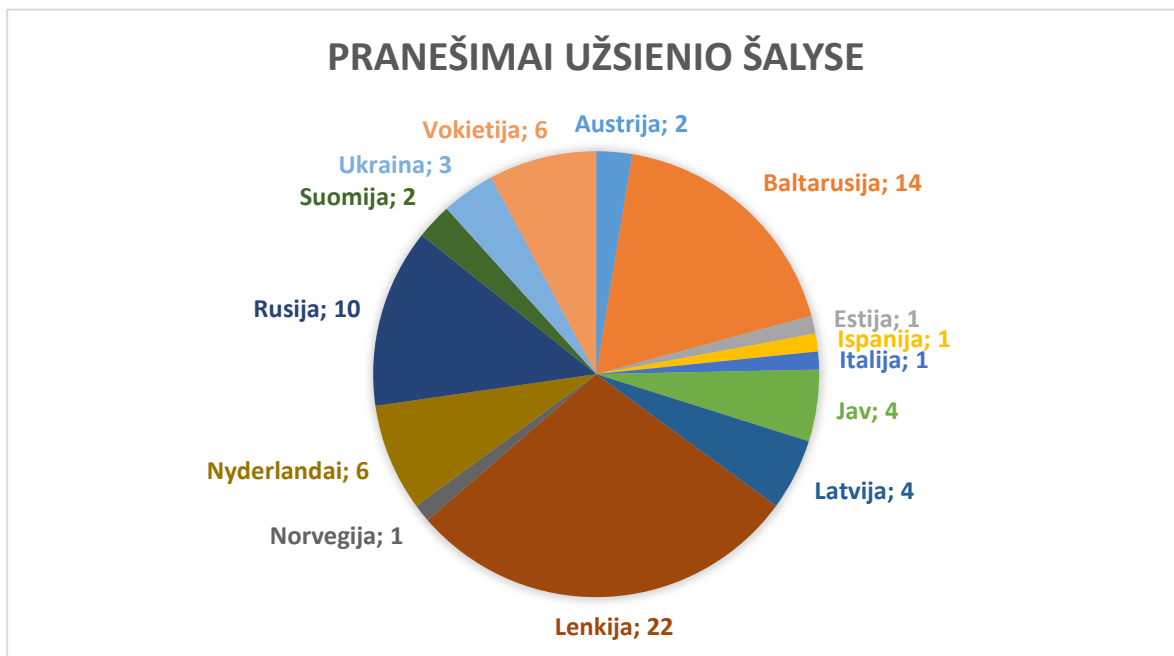

2017 metais sumažėjo ir mokslo sklaidos aktyvumas. Tarptautinėse konferencijose Lietuvoje ir užsienyje perskaityti 108 pranešimai, tai gerokai mažiau nei 2016 m. (131) ar 2015 metais (142). Užsienyje tarptautinėse konferencijose perskaityti 77 pranešimai ir šiuo požiūriu praėję metai nusileidžia tik 2015, kai užsienyje perskaityta net 100 pranešimų. 2017 m. išvykų į konferencijas finansavimą atnaujino LMT, todėl atsirado daugiau galimybių išvykti į tarptautines konferencijas. Dalį tokių išvykų kaip ir kasmet finansavo Institutas. 2017 m. daugiau negu paprastai perskaityta pranešimų regioninėse konferencijose Lietuvoje – 59 pranešimai, vadinasi aktyviau vyko istorinių žinių sklaida Lietuvos gyventojams, kadangi daugumą tokių konferencijų klausytojų sudaro istorija besidomintys vietos gyventojai.

Konferencijose užsienyje su pranešimais dalyvavo 44 Instituto mokslo darbuotojai, taigi daugiau negu pusė jų ir tai geresnis rezultatas nei turėjome 2016 m. Konferencijų geografija apėmė šias šalis: Austrija (2), Baltarusija (14), Estija (1), Ispanija (1), Italija (1), JAV (4); Latvija (4), Lenkija (22), Nyderlandai (6), Norvegija (1), Rusija (10), Suomija (2), Ukraina (3), Vokietija (6). Nors šalių įvairovė nemaža, bet kaip paprastai dominavo kaimyninės šalys Lenkija, Baltarusija, Rusija, Vokietija. Aktyviausiai konferencijose užsienyje dalyvavo Giedrė Motuzaitė Matuzevičiūtė

(4), Rimantas Miknys (4), Tomas Balkelis (3), Rasa Čepaitienė (3), Jūratė Kiaupienė (3), Alvydas Nikžentaitis (3), Gytis Piličiauskas (3), Saulius Sarcevičius (3), Darius Staliūnas (3), Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (3).

Prie tarptautiškumo plėtros ir tarptautinės Instituto tyrėjų mokslo pasiekimų sklaidos prisidėjo Instituto ir jo mokslininkų rengiamos tarptautinės konferencijos. 2017 m. ypač aktyvus buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės skyrius, kuris dalyvavo surengiant bent 4 konferencijas. Apskritai 2017 metais Institutas surengė arba dalyvavo rengiant 11 tarptautinių ir nacionalinių konferencijų bei 5 nacionalinius seminarus. Penkios tarptautinės konferencijos kartu su partneriais surengtos Lietuvoje: 1) gegužės 23–24 d. vyko konferencija „Vieno valdovo ištikimi pavaldiniai...“ Lietuva ir Saksonija valdant Vetinams“ (kartu su VU, Nacionaliniu muziejumi LDK Valdovų rūmais, Dresdenu valstybiniais meno rinkiniais); 2) spalio 11–19 d. „Balkanų ir Baltijos šalys vieningoje Europoje: Istorija, religija ir kultūra (III)“, konferencija organizuota kartu su Bulgarijos MA Etnologijos ir tautosakos instituto su etnografijos muziejumi Balkanų etnologijos skyriumi bei Tarptautine Balkanų ir Baltijos šalių tyrimo draugija; 3) lapkričio 23–24 d. vyko tradicinė konferencija „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII a.: luomas, užsiėmimas, pašaukimas“, rengiama kartu su VDU; 4) lapkričio 30 – gruodžio 1 d. taip pat tradicinis Vilniaus simpoziumas tema „Socialinė kaita ir vietinė nomenklatura sovietinėse paribio respublikose (1953–1990); 5) gruodžio 5–6 d. Vilniuje kartu su naujuoju partneriu Lenkijos tautinės atminties institutu bei senais

ir nuolatiniiais partneriais Lenkijos institutu Vilniuje ir Vilniaus universiteto Istorijos fakultetu surengta konferencija „Lenkų-lietuvių dialogas apie Józefą Piłsudskį“.

Bendradarbiaudamas su užsienio partneriais, Institutas prisidėjo organizuojant tarptautines konferencijas užsienio šalyse. Šioje srityje pagrindiniais partneriais lieka Lenkijos mokslo ir studijų institucijos. Su jomis surengtos trys bendros konferencijos. Su Kun. K. Kluko žemės ūkio muziejumi Ciechanowcuose, Palenkės vaivadijos maršalkos administracijos Tautinio paveldo ir kultūros skyriumi, Vyriausioju senųjų aktų archyvu (Varšuva), Vyriausiąja valstybinių archyvų direkcija, M. Koperniko universitetu Torūnėje, Ciechanowce, Lenkijoje, birželio 8–9 d. organizuota konferencija „Laisvi ir išlaisvinti. Valstiečiai ir socialinės, ekonominės bei politinės permainos Rytų Europoje (XIX a. – XX a. pradžia)“. Birželio 8–9 d. Minske vyko konferencija „Lokalinių klausimų ir problemų rate: religinis gyvenimas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje bei Lenkijos Karalystėje“, surengta kartu su Lenkijos MA T. Manteuffelio istorijos institutu, Baltarusijos MA istorijos institutu bei Lenkijos institutu Minske). 200-osioms Filomatų draugijos susikūrimo metinėms skirta konferencija „Būsime pavyzdžiu kitiems, savimi didžiuosimės“, įvyko Olštyne spalio 16–17 d., ją organizavo Varmijos-Mozūrijos universitetas Olštyne, kuriam talkino Institutas.

Be tarptautinių konferencijų buvo surengti ir nacionaliniai renginiai: 3 nacionalinės konferencijos ir 5 seminarai. Konferencijos pirmiausia buvo skirtos svarbiausiai pastarųjų metų datai – Valstybės šimtmečiui. Pažymint valstybingumo šimtmetį Vilniuje, Signatarų namuose, rugsėjo 21 d. buvo surengta konferencija, skirta Lietuvių konferencijos, vykusios 1917 m. rugsėjo 18–22 d. Vilniuje, šimtosioms metinėms paminėti, o lapkričio 9 d. vėlgi Signatarų namuose – konferencija „Moderni visuomenė ir Lietuvos valstybė“. Kaune gruodžio 1 d. kartu su VDU, LDK institutu, Prezidento Valdo Adamkaus biblioteka-muziejumi suorganizuota konferencija „LDK tarp Liublino ir Gardino (1569–1697): Valstybės ir visuomenės raidos trajektorijos“.

Taip pat surengti šie moksliniai seminarai: 1) balandžio 6 d., „Kodėl svarbus tautinis kostiumas šiandien? Sampratų įvairovė“, skirtas Tautinio kostiumo metams; 2) balandžio 20–21 d. Klaipėdoje aštuntasis nacionalinis istorijos krypties doktorantų mokslinis seminaras (kartu su Klaipėdos universitetu); 3) gegužės 31 d., “‘Bevardžiai’ Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės šaltiniai: pagalbinių istorijos mokslų terminijos lietuvių kalba problemos”, Instituto pagalbinių mokslų programos seminaras; 4) rugsėjo 23 d., “Istorinė atmintis: iš praeities į ateitį” (kartu su Politinių studijų mokyklų asociacija, Europos humanitariniu universitetu) bei 5) gruodžio 7 d. “Valdžia, luomas, individas XIV – XVIII a. Lietuvoje” – ilgalaikės MTEP programos „Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė: valdžia, luomas, individas (XIV–XVIII a. istorijos slinkty“ metinis seminaras.

2017 m. toliau buvo plėtojami ryšiai su užsienio mokslo institucijomis, remiantis pasirašytomis bendradarbiavimo sutartimis.

Institutas turi veikiančias bendradarbiavimo sutartis su šiomis užsienio švietimo bei mokslo institucijomis: Adomo Mickevičiaus universitetu Poznanėje, Lenkijos MA Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutu, M. Koperniko universiteto Torunėje Istorijos fakultetu, Rusijos MA Visuotinės istorijos bei Rusijos MA Rusijos istorijos institutais, Herderio institutu Marburge (Vokietija), Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos Ukrainos istorijos institutu, Lenkijos mokslų akademijos Krokuvoje II Istorijos-filosofijos skyriumi, Valstybiniu Baltarusijos universitetu Minske bei Lenkijos MA Mokslo istorijos institutu, Rusijos MA Archeologijos institutu, Vidurio Rytų Europos istorijos ir kultūros humanitarinių mokslų centru Leipcige (Vokietija), Latvijos universiteto Latvijos istorijos institutu bei Ukrainos nacionaliniu rezervatu „Ternopilio pilys“ (Ukraina), Armėnijos mokslų akademijos Istorijos institutu, Baltarusijos MA Istorijos institutu. Valstybinio Baltarusijos universiteto Minske kvietimu LII įeina į konsorciumą, kuris vėl, 2018 m., teiks paraišką programai Erasmus+. LII prisijungė prie Šiaurės doktorantų mokyklos archeologijoje (Nordic Graduate School in Archeology Dialogues with the Past [Dialpast])

LII taip pat yra pasirašęs sutartį su Ukrainos archeologijos institutu, Podolės Kameneco miesto taryba, Nacionaliniu istoriniu-architektūriniu draustiniu „Кам’янець“, Nacionaliniu I. Ogienkos universitetu, Valstybiniu istoriniu muziejumi-draustiniu Podolės Kamenece, dėl bendradarbiavimo Podolės Kameneco istorinio-archeologinio paveldo mokslinių tyrimų srityje.

2017 m. buvo sudaryta bendradarbiavimo sutartis su Lenkijos Tautinės atminties institutu (Instytut Pamięci Narodowej), su kuriuo jau surengta viena tarptautinė mokslinė konferencija Vilniuje, o kitais metais planuojamas bendras renginys Varšuvoje.

2017 m. pabaigoje Vilniuje įsikūrė Vokietijos istorijos instituto Varšuvoje (Deutsches Historisches Institut in Warschau) padalinys, su kuriuo LII planuoja intensyviai bendradarbiauti.

Kaip ir ankstesniais metais LII mokslininkai sėkmingai naudojo mainų su Lenkijos mokslo įstaigomis bei Herderio institutu Vokietijoje programomis.

Instituto mokslininkų pripažinimą rodo ir kartu tarptautinius ryšius padeda plėtoti jų dalyvavimas užsienio žurnalų redakcinėse kolegijose ir mokslo tarybose. Taip praėjusiais metais net 13 Instituto mokslininkų buvo 27 užsienio mokslo žurnalų, leidžiamų Lenkijoje, Baltarusijoje, Ukrainoje, Latvijoje, Vokietijoje, JAV, redakcinių kolegijų ar mokslinių tarybų nariai. Tarptautinių mokslininkus vienijančių organizacijų nariais yra 5 instituto mokslininkai.

Doktorantūra. Ryšiai su aukštosiomis mokyklomis ir dalyvavimas studijų procese

2017 metais doktorantūros studijas baigė antrasis naujos doktorantūros su Vilniaus universitetu doktorantas Juozapas Paškauskas. Jis 2017 m. rugsėjo 28 d. apgynė disertaciją „*Laisvalaikio kultūra didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir provincijoje XIX a. pabaigoje-XX a. pradžioje (Istorija 05 H)*“ (vadovė – prof., habil. dr. T. Bairašauskaitė).

Doktorantūros studijas Institute tęsė istorikai Karolis Tumelis, Rasa Leonavičiūtė, Sonata Šulcė, Ieva Griniūtė, Povilas Mintautas, Rūta Grišinaitytė-Tumelienė, Monika Šipelytė, Justina Sipavičiūtė, Vilija Ralytė ir Daiva Milinkevičiūtė, etnologai Inga Zemblienė, Jonas Tilvikas, Viktorija Serbentienė ir Audronė Daraškevičienė, archeologai Vytenis Podėnas, Mantas Daubaras, Monika Žemantauskaitė, Saulius Sarcevičius ir Ramūnas Šmigelskas. 2017 m. į istorijos krypties doktorantūros studijas priimti 6 doktorantai: Ieva Astromskaitė, Eimantas Gudas, Mindaugas Pilkauskas, Aivaras Poška, Mantas Šikšnianas, Aušra Terleckaitė, į etnologijos krypties – 1 doktorantas – Aušra Teleišė (Jurčikonytė). 2017 metų pabaigoje Institute doktorantūroje studijavo 25 doktorantai (20 – istorijos, 5 – etnologijos kryptių).

Instituto mokslininkai aktyviai dalyvavo rengiant jaunus mokslininkus: 20 mokslininkų vadovavo 27 doktorantams (T. Bairašauskaitė, A. Čepaitienė, R. Čepaitienė, A. Čivilytė, A. Dubonis, S. Grybkauskas, V. Juodagalvis, J. Kiaupienė, L. Kurila, Č. Laurinavičius, D. Mačiulis, R. Miknys, G. Motuzaitė – Matuzevičiūtė, E. Rimša, R. Paukštytė – Šaknienė, G. Piličiauskas, R. Ragauskienė, V. Savoniakaitė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas); 13 mokslininkų buvo 16 Gynimo tarybų nariais ar oponentais, tarp jų du (L. Kurila, V. Tumėnas) buvo užsienyje ginamų disertacijų (Estija, Vokietija) Gynimo komisijų nariais ar oponentais.

Sukaptos žinios ir patirtis perteikiami studentams ir magistrams. Šešiolika Instituto mokslininkų dėstė Lietuvos ir užsienio aukštosiose mokyklose: Vilniaus universitete (T. Bairašauskaitė, R. Čepaitienė, L. Kurila, G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė, A. Railaitė-Bardė, V. Sirutavičius, D. Staliūnas, A. Strimaitienė, R. Vengalis) Lietuvos edukologijos universitete (R. Šmigelskytė-Stukienė, A. Svarauskas); Klaipėdos universitete (Č. Laurinavičius); Kauno Vytauto Didžiojo universitete (J. Kiaupienė, R. Miknys), Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje (V. Pugačiauskas); University of Illinois at Chicago (G. Subačius). Darius Staliūnas buvo vizituojuantis profesorius Baltarusijos valstybiniame universitete (skaitytas vienas kursas), o Jūratė Kiaupienė skaitė paskaitas Varšuvos universiteto Istorijos fakultete pagal Erasmus+ programą. Tokiu būdu mokslinių tyrimų metu įgytos žinios buvo panaudojamos studijų procese, prisidedama įgyvendinant mokslinių tyrimų ir studijų vienybės principą.

Institute mokslinio tiriamojo darbo praktiką atliko 5 Vilniaus universiteto ir Lietuvos edukologijos universiteto studentai bei Mančesterio universiteto studentė antropologė.

Socialinė ir kultūrinė plėtra. Mokslinių tyrimų sklaida visuomenėje

Įgyvendinant Instituto veiklos tikslą „bendradarbiauti su valdžios, visuomenės ir verslo atstovais, vykdyti lituanistinių mokslinių tyrimų, socialinės ir kultūrinės plėtros užsakomuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą“ toliau buvo bendradarbiaujama su nuolatiniais socialiniais partneriais – Lietuvos valstybinėmis institucijomis, Lietuvos ambasadomis užsienyje

Institutas penktą kartą dalyvavo mokslo populiarinimo šventėje „Tyrėjų naktis“ (S. Sarcevičius, O. Valionienė bei G. Keen (Motuzaitė Matuzevičiūtė)), taip pat mokslo festivalyje „Erdvėlaivis žemė“ (A. Čivilytė). VšĮ „GO Vilnius“ prašymu jau kelinti metai iš eilės Instituto mokslininkai skaitė paskaitas gidams ir turizmo specialistams (E. Meilus, V. Petronis, O. Valionienė), padėjo nacionalinio konkurso „Lietuvos istorijos žinovas“ organizatoriams rengti užduotis ir vertinti atsakymus (V. Žaltauskaitė), dalyvavo meno ir mokslo parodoje „Miesto gamta: pradedant Vilniumi“ (O. Valionienė).

Kaip paprastai aktyviai dalyvauta regioninėse konferencijose įvairiose Lietuvos vietovėse, jose, kaip minėta, perskaityta ypač daug pranešimų – 59. Instituto tyrėjai buvo aktyvūs ir matomi viešajame diskurse. Jie perskaitė 58 viešas paskaitas visuomenei Lietuvoje (Vilniuje, Kaune, Biržuose, Druskininkuose, Kernavėje, Nidoje, Pumpėnuose, Šiauliuose, Trakuose, Zarasuose) bei užsienyje (Tokijo universitete; Naros Nacionaliniame institute (Nara National Research Institute for Cultural Properties); Tokyo University of Arts; Pasaulio lietuvių centre, Lemontas, Ilinojus, JAV; Lietuvos ambasadoje Prancūzijoje, Paryžiuje). Instituto mokslininkai surengė 18 LII išleistų knygų pristatymų (Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Paluknyje, Rietave), Lietuvoje ir užsienyje paskelbė 29 mokslo populiarinimo straipsnius tradicinėje ir elektroninėje žiniasklaidoje, dalyvavo 122 TV ir radijo laidų, diskusijų, davė interviu žiniasklaidai, dalyvavo, konsultavo kuriant 6 istorinius filmus ir TV laidas.

Viešojoje erdvėje matomiausias, kaip ir keletą metų iš eilės, buvo Algimantas Kasparavičius, įvairia mokslinių tyrimų viešinimo visuomenėje veikla bei dalyvavimu viešajame diskurse išsiskyrė R. Čepaitienė, Č. Laurinavičius, A. Nikžentaitis, G. Subačius, V. Tumėnas. Apskritai populiarinant istorijos mokslo žinias visuomenėje vienu ar kitu būdu dalyvavo 43 Instituto tyrėjai.

Instituto mokslininkai parengė 9 pažymas ir ekspertines išvadas Lietuvos valstybės ir savivaldos institucijoms.

Kaip ir kasmet Instituto mokslininkai buvo aktyvūs įvairių valstybinių komisijų, ekspertų grupių, tarybų veikloje. Lietuvos ir tarptautinių institucijų veikloje dalyvavo 17 Instituto mokslininkų.

Instituto mokslininkų veikla visuomenėje įvertinta aukštais Lietuvos valstybės apdovanojimais. Lietuvos Respublikos Prezidento 2017 m. vasario 15 d. Dekretu dėl Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečių apdovanojimo Lietuvos valstybės ordinais ir medaliais Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga, ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Komandoro kryžiumi apdovanotas dr. Zigmuntas Kiaupa, Lietuvos istorijos instituto vyresnysis mokslo darbuotojas, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys, Lietuvos heraldikos komisijos narys.

Darbuotojų mobilumas

Mokslinių tyrimų efektyvumui ir jų sėkmei svarbi yra mokslininkų galimybė išvykti stažuotis į užsienį, padirbėti užsienio archyvuose ir bibliotekose. 2016 m. šioje srityje naujienų neatnešė, buvo naudojamosi įprastomis galimybėmis. Tokias galimybes suteikė pagal bendradarbiavimo sutartis su užsienio partneriais įgyvendinama Instituto mainų programa. 2017 m. pagal mokslinių mainų su Lenkijos MA Istorijos ir Mokslo istorijos institutais programą 9 mokslininkai dirbo Varšuvos archyvuose (T. Bairašauskaitė, R. Banytė-Rowell, I. Ilarienė, J. Kiaupienė, R. Leonavičiūtė, J. Sarcevičienė, V. Pugačiauskas, E. Rimša, A. Ryčkov); pagal mainų su Lenkijos Mokslų akademija Krokovoje programą šiame mieste dirbo keturi mokslininkai (I. Ilarienė, E. Rimša, S. Rowell, R. Šmigelskytė-Stukienė). Marburge stažavosi D. Baronas. Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros lėšomis finansuota viena komandiruotė į Maskvą dirbti archyvuose (R. Laukaitytė), 2 komandiruotės atlikti tyrimus Lietuvoje (R. Banytė-Rowell ir A. Čivilytė) bei 4 komandiruotės į konferencijas Minske, Varšuvoje, Čikagoje (D. Antanavičius, S. Grybkaukas, E. Meilus, A. Prašmantaitė).

Mokslininkai savo iniciatyva taip pat ieškojo išvykų darbui užsienio šalių archyvuose ir bibliotekose galimybių. Ilgalaikės stažuotės darbui užsienio archyvuose finansavo Švietimo mainų paramos fondas. Fondo paramą 2017 m. gavo 2 mokslininkai – D. Antanavičius ir S. Grybkaukas, kurie stažavosi Baltarusijoje ir Latvijoje. R. Čapaitė ir V. Stravinskienė stažuotėms Varšuvoje gavo Lietuvos Mokslų akademijos paramą. LMT finansavo S. Rowell stažuotę Poznanėje bei R. Šmigelskytės-Stukienės trumpalaikę išvyką į Varšuvą. G. Motuzaitė-Matuzevičiūtė-Keen stažavosi Tokijuje, gavusi Japonijos mokslo rėmimo draugijos paramą. Dalis išvykų buvo finansuota įgyvendinamų LMT projektų lėšomis.

Institute 2016 m. stažavosi 2 mokslininkai iš Baltarusijos.

Mokslo infrastruktūra

Leidybinė veikla. 2017 m. leidybinė veikla nebuvo tokia intensyvi, kaip ankstesniais metais. Kadangi nebuvo LMT kvietimo sklaidos projektams, 2017 m. buvo leidžiamos tik tęstiniuose projektuose numatytos knygos ir žurnalai. Esant tokiai situacijai, Institutas savo lėšomis išleido dvi monografijas (D. Mačiulio ir V. Sirutavičiaus) bei vieną bibliografiją. Taigi praėjusiais kaip ir ankstesniais metais Instituto leidybinė grupė padėjo įgyvendinti LMT finansuotus sklaidos projektus, taip pat leido Instituto lėšomis leidžiamus leidinius, disertacijas, disertacijų tezes, rengė kitus informacinius leidinius, organizavo straipsnių ir pranešimų vertimą, knygų pristatymus ir informacijos sklaidą. Dešimt Instituto išleistų leidinių buvo finansuojami LMT projektų lėšomis.

2017 m. įvairiose leidyklose buvo išleista 20 su Instituto vardu susijusių leidinių (Lietuvos istorijos instituto darbuotojų arba jiems dalyvaujant parengti, Instituto periodiniai leidiniai ir pan.) (2016 m. – 30, 2015 – 36; 2014 – 28, 2013 – 25, 2012 – 33) – monografijos, šaltinių publikacijos, periodiniai leidiniai bei viena disertacija ir disertacijų tezės. LII leidybos grupė išleido 12 leidinių (2016 – 24, 2015 – 28 ; 2014 – 23, 2013 – 15, 2012 – 19).

2017 m. išleisti 7 einamieji Instituto žurnalų numeriai ar tomai: *Lietuvos istorijos metraščio* 2 numeriai, *Lietuvos archeologija*, *Lithuanian Historical Studies*, *Lietuvos etnologija*, *Archivum Lithuanicum*. Pasirašyta sutartis su Ferdinand Schöningh/Brill Deutschland GMBH leidykla dėl *Lithuanian Historical Studies* publikavimo atvirosios prieigos platformoje, tai kartu su leidinio įtraukimu į leidyklos katalogus turi prisidėti prie platesnio leidinio žinomumo tarptautinėje mokslo bendruomenėje ir tuo pačiu platesnės Lietuvos tyrėjų rezultatų sklaidos. Dabar svarbiausias leidinio tikslas turėtų būti reprezentuoti Lietuvą aukšto lygio moksliniais straipsniais.

Taip pat Leidybos grupė talkino rengiant konferencijų programas ir skelbimus, rūpinosi informacijos sklaida apie Instituto išleistus leidinius, organizavo knygų pristatymus Vilniuje, Kaune, Panevėžyje.

2017 Leidybos grupė tęsė Instituto tęstinių leidinių skaitmeninimą ir jų parengimą įkėlimui į LII talpyklą atvirajai prieigai. Buvo baigti skaitmeninti *Lietuvos istorijos metraščio* numeriai nuo 1971 metų pirmojo numerio, suskaitmeninti visi *Lietuvos istorijos bibliografijos* tomai, tęsiamas *Lietuvos etnologijos* tomų skaitmeninimas. 2018 m. reikia baigti *Lietuvos etnologijos* tomų skaitmeninimą ir įkėlimą bei pradėti *Archivum Lithuanicum* skaitmeninimą.

Biblioteka. Nors ir sumažėjęs bibliotekos kolektyvas (nuo 2017 m. rugpjūčio mėn. vidurio dirbo 3 žmonės), užtikrino sklandų bibliotekos darbą. 2017 m. bibliotekoje buvo 93 registruoti skaitytojai instituto darbuotojai (iš jų 9 doktorantai) ir 184 kitų institucijų darbuotojai. Skaitytojų skaičius lyginant su 2016 m. išaugo 15 proc., nors apskritai po 2013–2014 m. remonto bibliotekos

lankomumas neatsikūrė: bendras skaitytojų skaičius lyginant su 2012 m. yra sumažėjęs 24 proc. Dėl sumažėjusių studentų apsilankymų, mažesnio mokslininkų apsilankymų skaičiaus, dėl darbuotojų stygiaus sulėtėjusio knygų įvedimo į elektroninį katalogą, taip pat dėl besiplečiančių atvirosios prieigos galimybių mažėja leidinių išdavimas: praėjusiais 2017 m. leidinių išduota 5384 vnt., t.y.net 31 proc. mažiau negu 2016 m. (7810 fiz. vnt. leidinių). Tik apsilankymų skaičius yra palyginti stabilus per pastaruosius trejus metus – svyruoja tarp 2045 (2016 m.) ir 2095 (2015 m.), 2017 m. – 2091 apsilankymas. Vartotojams nuskenuoti 1442 vaizdai, padaryta 181 leidinio kopija.

Bibliotekos darbuotojai tęsė knygų ir rankraščių katalogavimą elektroniniame kataloge. Per metus bibliotekos elektroninis katalogas papildytas 1685 egzempliorių įrašais (2016 m. – 2357, 2015 m. – 1938), iš jų: rankraščių kataloge papildytas F1 – Archeologijos ataskaitos, planai, negatyvai – 414 (2016 m. – 616) įrašų (jame dabar galima rasti 1169 naujai gautų archeologinių tyrimų ataskaitų įrašus); bibliotekos katalogas papildytas 19 senų, retų ir ypač vertingų dokumentų fondo įrašais. Elektroninio katalogo pildymas dokumentais iš bibliotekos fondo yra pirmaeilis, svarbiausias bibliotekos uždavinys, nes elektroniniame kataloge kol kas yra tik 8,2 proc. viso fondo. Gerinant mokslo infrastruktūrą tai yra būtina sąlyga. Bibliotekos abėcėlinis katalogas papildytas 1501 (2016 m. – 1512) kortele. Gautos 312 (2016 m. – 263) informacinės užklauskos iš vartotojų, 54 iš jų elektroninėmis priemonėmis.

Bibliotekos darbuotojai kaip ir kasmet priėmė ir su fonduose saugoma medžiaga bei naudojimosi taisyklėmis supažindino VU archeologijos specialybės I kurso studentus ir Žvėryno gimnazijos 11 klasės moksleivius.

Komplektuojant bibliotekos fondą, 2017 m. jis buvo papildytas 560 (2016 m. – 756, 2015 m. – 743, 2014 m. – 640, 2013 m. – 753) fiz. vnt. leidinių, pagrindiniai komplektavimo šaltiniai liko tie patys – dovanos, mainai, Lietuvos istorijos instituto leidiniai, pirkimas. 2017 metais leidinių mainai vyko su 24 (2016 m. – 26, 2015 m. – 29, 2014 m. – 17) institucijomis (Lietuvoje – 4; Lenkijoje – 9, Vokietijoje – 6, Baltarusijoje – 2, Ukrainoje, Estijoje, Suomijoje – po 1).

2017 m. pabaigoje bibliotekos rankraštyne buvo 80 fondų. Sudaryti 2 nauji fondai: Geodezininkas kartografas Jonas Deksnys (Nr. 79); Dr. Feliksas Sliesoriūnas (Nr. 80). Papildyti 8 fondai (nr. 1, 4, 5, 6, 17, 19, 54, 71). Rankraščių fondas 2017 m. buvo papildytas 504 (2016 m. – 691, 2015 m. – 600, 2014 m. – 5225, 2013 m. – 510) fiz. vnt. dokumentų.

Didelis ir sudėtingas bibliotekos darbuotojų uždavinys 2017 m. buvo prasidėjęs realus darbas su eLABa duomenų baze. Buvo sutvarkyta eLABa naudotojų duomenų bazė – 80 instituto mokslininkų suteikti prisijungimo vardai ir slaptažodžiai, įvesti LII skyrių pavadinimai, darbuotojų tabelių numeriai bei jų užimamos pareigos. Kiekvienam eLABos naudotojui išsiųsti el. laiškas su prisijungimo duomenimis, suteiktos konsultacijos žodžiu ir el. paštu, individualūs mokslininkų

mokymai, užėmę daug laiko. 2017 m. į Lietuvos akademinę elektroninę biblioteką eLABa, kurioje kaupiami ir viešai prieigai teikiami mokslo ir studijų dokumentai ir / arba jų metaduomenys, pateiktos 107 publikacijos.

Per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją, vykdant projektą „eMoDB.LT3: elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai – trečiasis etapas“ Lietuvos istorijos institutas kaip ir 2016 m. turėjo priėjimą prie tų pačių 3 duomenų bazių (2015 m. – 5): EBSCO Publishing (eIFL.net duomenų bazių paketas); Emerald Management eJournals Collection; Taylor & Francis SHH Library and S&T Library. Per 2017 metus LII darbuotojams buvo suteikta nemokama prieiga testuoti 9 duomenų bazes.

Finansinė Instituto būklė 2017 m.

2017 metams Institutui pagal programą „Lietuvos visuomenės ir valstybės raida iki XXI a. pradžios“, iš kurios finansuojama beveik **visa Instituto mokslinė ir ūkinė veikla. Buvo skirta 1552,1 t. eurų** (biudžetinis finansavimas), palyginimui: 2016 m. –1275,6 t. eurų, 2015 m. – 1109,8 t. eurai, 2014 m. – 1002,7 t. eurai.

2017 metais ūkiskaitinės lėšos sudarė 27,5 t. eurų, tai 3 sutartys (2 sutartys su verslo įmonėmis, 1 su valstybine institucija, 1 su savivaldybe).

Už parduotas knygas gauta – 23,2 t. eurų.

Viso gauta ir sumokėta į biudžetą ūkiskaitinių lėšų 2017 metais 50,7 t. eurų (sudaroma atskira sąmata – „pajamų įmokos“ ir įvardijamos kaip biudžetinės lėšos).

2017 metų projektai – gauta –486,7 t. eurų (2016 m. – 436,9 t. eurų, 2015 m. – 531,4 t. eurų, 2014 m. – 1338,1 t. eurų, 2013 m. – 1134,3 t. eurai)

Projektinių lėšų iš LMT gauta – 392,0 t. eurų (18 sutarčių), 9 sutartys išvykų rėmimui – 8,8 t. eurų ir 2 sutartys mokslo renginių rėmimui – 5,1 t. eurų).

Tarptautiniai ES projektai (Horizon) –24,2 t. eurų (1 projektas),

LMT – Doktorantūros studijų plėtra – 32,2 t. eurų (4 projektai),

LMT – Podoktorantūros stažuoočių įgyvendinimas Lietuvoje – 12,5 t. eurų (2 projektai),

Lietuvos kultūros taryba – 4,5 t. eurų,

Mokslo inovacijų agentūra– 7,4 t. eurų,

Iš viso 2017 m. gautas finansavimas sudarė 2089,5 t. eurų ir įgyvendinti 38 projektai ir programos.

2017 metams iš 1552,1 t. eurų skirtų asignavimų buvo patvirtinta 1030,1 t. eurų darbo užmokesčiui ir 319,1 t. eurų socialinio draudimo įmokoms. Už LMT projektų aptarnavimui skirtas lėšas buvo mokama už šildymą, elektros energiją, telefonus ir kitas ūkines išlaidas, nupirkta prekių.

Skirtų biudžetinių lėšų panaudojimas 2017 m. palyginti 2016, 2015, 2014 m. išlaidomis (t.eurų):

	2017	2016	2015	2014
VISO: iš jų	1552,1	1275,6	1109,8	1002,7
Darbo užmokestis	1031,0	883,0	767,0	705,2
Soc. draudimo. įmokos	315,7	273,3	236,8	218,5
Doktorantai	92,1	74,7	47,0	43,6
Viso kitos išlaidos	113,3	44,6	59,0	35,4
Šildymas	7,9	12,7	11,8	2,3
Elektros energija	4,7	9,9	6,2	3,6
Ryšiai	0,7	1,4	1,2	0,6
Transporto išlaikymas	2,1	1,5	3,4	1,6
Ilgalaikio turto įsigijimas	58,0	0	7,0	8,0
Kitos prekės	6,2	3,0	2,9	4,0
Komandiruotės (mainai)	7,7	6,0	7,1	7,2
Vandentiekis, kitos paslaugos	0,8	0,4	0,1	0,3
Kitos paslaugos	25,2	9,8	19,2	7,6

Pabaiga

Apibendrinant pažymėtina, kad 2017-ųjų metų Instituto mokslinių tyrimų rezultatai yra neblogi, atsižvelgiant į tai, kad prasidėjo ar buvo pratęstos kaip naujo etapo Instituto ilgalaikės programos, taip pat ir naujosios institucinės programos. Žinia, pradžia svarių rezultatų dar negali duoti. Nepaisant sumažėjusio konkursinio finansavimo ir mažesnio administravimui skirto finansavimo, gautą valstybės finansavimą pavyko naudoti efektyviai. Nors 2017 m. pradžioje būta nuogąstavimų dėl lėšų stygiaus mokslinei veiklai finansuoti, mokslinių išvykų straipsnių bei pranešimų vertimų finansavimas nenukentėjo. Iš knygų pardavimo uždirbtas lėšas Institutas

naudojo parengtų monografijų leidybai, tokiu būdu bandant bent kiek sumažinti leidybos mastų sumažėjimą, atsiradusį dėl LMT finansavimo stokos. Tačiau kompensuoti leidybai skirtas lėšas, kurios buvo gaunamos iš LMT Lituanistikos plėtros programos, nepavyko ir tai atsiliepė publikuotų darbų skaičiui.

Kita vertus, per daugelį nuoseklaus mokslininkų ir tyrėjų, visų Instituto darbuotojų darbo metų, Institutas suformavo gerą savo įvaizdį, yra vertinamas kaip stiprus tyrimų centras, matoma jo svarba sprendžiant valstybei ir visuomenei kylančius uždavinius. Tad gresiančių institucinių pertvarkymų akivaizdoje svarbu išlaikyti kvalifikuotus fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus atliekančios institucijos, eksperto istorijos, archeologijos, kultūrinės antropologijos klausimais pozicijas, išsaugoti tarptautinius ryšius, toliau rūpintis, kad Instituto mokslininkų tyrimai būtų pripažinti pasaulyje, plėtoti ryšius su kitomis Lietuvos mokslo ir studijų institucijomis. 2018-ieji metai bus pažymėti Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio ženklu, tad aktyvus dalyvavimas jubiliejiniuose renginiuose šalia kasdienio mokslinio darbo bus viena iš pagrindinių metų veiklos sričių.

PRIEDAS

Lietuvos istorijos instituto mokslininkų publikacijos 2017 metais

Monografijos:

Mačiulis, Dangiras. *Tautinė mokykla: žvilgsnis į tautininkų švietimo politiką* / Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 280 p.: iliustr. – Santr. angl. – Asmenvardžių r-klė, p. 278–279. ISBN 978-609-8183-26-9

Ragauskienė, Raimonda. *Mirties nugalėti nepavyko: Biržų ir Dubingių kunigaikščių Radvilų biologinė istorija (XV a. pabaiga – XVII a.)* / Lietuvos edukologijos universitetas; Lietuvos istorijos institutas; Vilniaus universitetas. – Vilnius: Lietuvos edukologijos universiteto leidykla, 2017. – 736 p.: iliustr. – Santr. lenk., angl. – Bibliogr. nuorodose ir knygos gale. - Asmenvardžių r-klė, p. 713–735. ISBN 978-609-471-114-5

Sirutavičius, Vladas. *Lietuviai ir lenkai, Lietuva ir Lenkija 1988 – 1994 metais* / Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 495 p.: iliustr. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir knygos gale. – Asmenvardžių r-klė, p. 483–495. ISBN 978-609-8183-29-0

Šapoka, Mindaugas. *Warfare, Loyalty and Rebellion: The Grand Duchy of Lithuania and the Great Northern War, 1709-17*. New York: Routledge, 2017. 228 pp. ISBN: 978-1-4724-8435-2, elektroninės: ISBN: 978-1-315-54766-4

Vertimai:

Lukšaitė, Ingė. *Die Reformation im Großfürstentum Litauen und in Preußisch-Litauen (1520er Jahre bis zum Beginn des 17. Jahrhunderts)* / Übersetzt von Lilija Künstling und Gottfried Schneider. [Leipzig]: Leipziger Universitätsverlag, 2017. – 662 p., iliustr.,; faks. ISBN 978-3-96023-064-9 <vertimas>

Baronas, Darius. *I martiri francescani di Vilnius e il loro culto nei secoli XIV–XX*, (Ser. *Studia Franciscana Lithuanica*, 5) traduzione dal lituano a cura di Guido Micheli. - Vilnius: Accademia Cattolica della Scienza, 2017. - 608 p. - (ISBN 978-9986-592-86-0) – <vertimas>

Rowell, Stephen C. *Pogańskie imperium. Litewska dominacja w Europie środkowo-wschodniej 1295-1345* / vert. G. Smółka.- Oświęcim: Napoleon V, 2017. - 375 p., mapy. ISBN 978-83-65855-28-2

Šaltinių publikacijos:

Dogelis, Povilas. *Kas pergyventa: 1930–1949 metų dienoraštis* / Lietuvos istorijos institutas; parengė Regina Laukaitytė. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. - 822 p.: iliustr. ISBN 978-609-8183-25-2

Pauliukas, Antanas. *Dienynas 1918-1941 m.*: 1 knyga: 1918 m. rugsėjo 1-oji -1926 m. birželio 30-oji / Lietuvos istorijos institutas; parengė Gediminas Rudis. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 736 p.: iliustr. – Santr. angl. – Asmenvardžių ir vietovardžių r-klės, p. 698–734. ISBN 978-609-8183-27-6

Vitartas, Jonas (Jan Michał Witort, 1853–1903). *Rinkiniai raštai*, t.1. / Lietuvos istorijos institutas; sudarė Auksuolė Čepaitienė. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 384 p.: iliustr. – Santr. lenk., angl. – Bibliogr. nuorodose ir knygos gale. – Asmenvardžių, vietovardžių ir dalykų r-klė, p. 363–383. ISBN 978-609-8183-30-6

Szklennik, Aleksandr. *Dienoraštis, 1915 – 1918 m.* I knyga: *1915 m. gegužės 11(24) d. – 1916 m. rugsėjo 9 d.* / Lietuvos istorijos institutas; parengė Edmundas Gimžauskas, iš lenkų k. vertė Irena Tumelytė. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 584 p., iliustr. – Santr. angl. – Asmenvardžių r-klė, p. 577 - 583. + CD. ISBN 978-609-8183-32-0- (Bendras), ISBN 978-609-8183-33-7 (I knyga)

Römer, Seweryn. *Wspomnienia spisane w 1863 roku*, Opracowanie, wstęp i przypisy Tamara Bairašauskaitė, Seria „Kresy w polskich pamiętnikach i listach (1795–1918)”, t. 6, Warszawa: UJK-DiG, 2017. - 180 s. ISBN 978-83-286-0018-8

Römer, Michał. *Dzienniki, tom 1.: 1911 – 1913* / Seria *Świadectwa Polska XX wiek*; [Opracowanie przypisów: dr Rimantas Miknys, Jan Sienkiewicz; konsultacja naukowa: dr Rimantas Miknys, prof. dr hab. Leszek Zasztowt]. Warszawa: Ośrodek KARTA ,2017. - 705 p. ISBN (tom 1) 978–83–64476–76-1; ISBN (komplet) 978-83-64476-9-2

Römer, Michał. *Dzienniki, tom 2.: 1914 – 1915/* [Seria *Świadectwa Polska XX wiek.* [Opracowanie przypisów: dr Rimantas Miknys, Jan Sienkiewicz; konsultacja naukowa: dr Rimantas Miknys, prof. dr hab. Leszek Zasztowt] – Warszawa: Ośrodek KARTA, 2017. - 541 s. ISBN (tom 2) 978-83-64476-80-8; ISBN (komplet) 978-83-64476-79-2

Tęstiniai leidiniai:

Lietuvos istorijos metraštis. 2016 metai.2 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 238 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos istorijos metraštis. 2017 metai.1 / Lietuvos istorijos institutas. – Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. – 274 p. – Santr. angl. – Bibliogr. nuorodose ir str. gale. - ISSN 0202-3342

Lietuvos archeologija, 43 / Lietuvos istorijos institutas, Vilnius: Diemedžio leidykla, 2017. - 260 p. ISSN 0207-8694

Lithuanian Historical Studies. Vol. 21/2017. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. - 210 p. ISSN 1392-2343

Archivum Lithuanicum, 19, 2017 / Klaipėdos universitetas, Lietuvių kalbos institutas, Lietuvos istorijos institutas, Šiaulių universitetas, University of Illinois at Chicago, Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017 – 404 p.: iliustr. - ISSN 1392-737X

Lietuvos etnologija 17(26). Socialinės antropologijos ir etnologijos studijos. 2017/ Lietuvos istorijos institutas. - Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. - 246 p. ISSN 1392-4028

Bibliografiniai leidiniai:

Lietuvos istorijos bibliografija. 2004 / Lietuvos istorijos institutas; sudarė Irena Tumelytė, Vilnius: Lietuvos istorijos institutas, 2017. 143 p. ISSN 1392-981X